

Jadwiga Rużyło-Pawłowska

Pokłosie wydawnicze prac naukowców Roku Mickiewiczowskiego w kraju

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 48/2, 590-599

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

by nazwisko Stańczyka brzmiało „Cholik“. W dalszym ciągu dyskusji doc J. Magnuszewski zwrócił uwagę na istnienie w literaturze czeskiej postaci analogicznej (błazna Paleczka), której tradycja wytworzyła się również w poł. XVI wieku. Prof. K. Wyka nawiązując do dalszych losów tradycji Stańczyka na gruncie polskim podkreślił, że do postaci tej odwoływali się najpierw demokraci, potem — konserwa; w *Weselu* odzyskał Stańczyk swą pierwotną rolę.

Hanna Dziechcińska

POKŁOSIE WYDAWNICZE PRAC NAUKOWYCH
ROKU MICKIEWICZOWSKIEGO W KRAJU

1

Poniższe zestawienie jest aneksem do publikowanych w Pamiętniku Literackim¹ sprawozdań z sesji naukowych obchodu Roku Mickiewiczowskiego i rejestruje najważniejsze pozycje książkowe oraz artykuły, które ukazały się w czołowych czasopismach naukowych na temat problemów twórczości i życia poety, a także na temat całego okresu walk narodowowyzwoleńczych². Ma ono spełnić nie tylko zadanie bibliografii dorobku wydawniczego Roku Mickiewiczowskiego w kraju³. Z informacji tu podanych, zwłaszcza z ich części pierwszej — referującej, powinien wyłonić się obraz aktualnych zainteresowań i kierunków badań.

Program i postulaty badawcze w związku z setną rocznicą śmierci poety sformułowali: K. Wyka⁴, S. Żółkiewski⁵ i W. Kula⁶.

Zacznijmy przegląd od prac działu historycznego, dających tło życia i twórczości Mickiewicza. Artykuł W. Kuli określił najważniejsze zadania badawcze w odniesieniu do epoki polskich walk narodowowyzwoleńczych. Aktualność i waga stawianych w nim zagadnień przekraczała okolicznościowe potrzeby. Kula projektował konkretne prace, postulował rozwiązanie pewnych zagadnień ważnych dla przyjęcia metodologicznych założeń badawczych w duchu materializmu historycznego, wytyczał główny kierunek

¹ S. Kieniewicz, *O Sesji Historycznej Roku Mickiewiczowskiego*. PLM. — Z. Klemensiewicz, *Językoznawstwo wobec problematyki Roku Mickiewiczowskiego*. PL 56, 2. — K. Wyka, *Dwie sesje mickiewiczowskie*. PL 57, 1.

² Uwzględniono najważniejsze pozycje książkowe, które ukazały się w okresie: 1955 — 15 XI 1956. Zarejestrowane są ponadto artykuły z czasopism, które wymieniono na końcu — w wykazie skrótów.

³ Zob. L. Podhorski-Okołów, *Mickiewicziana*. Rocznik Literacki, 1955, s. 13—43.

⁴ K. Wyka: 1) *O planie prac naukowobadawczych Roku Mickiewiczowskiego*. NP 55, 1. — 2) *Na rozpoczęcie Roku Mickiewiczowskiego*. PL 55, 2.

⁵ S. Żółkiewski, *Perspektywy polonistyczne Roku Mickiewiczowskiego*. PA 55, 1.

⁶ W. Kula, *Rok Mickiewiczowski*. KH 55, 2.

badania nad całym procesem rozwoju społecznego pierwszej poł. XIX wieku. Tezy swoje przedstawił dyskusyjnie. Artykuł był ważnym ogniwem między dyskusją naukową, jaka toczyła się w ciągu r. 1954 na temat liberalizmu w. XIX i kryteriów postępowości, a badaniami, jakie historycy mieli podjąć w związku z Rokiem Mickiewiczowskim.

Jak wyraziły się te badania w publikacjach? Zaczniemy od prac poświęconych kształtowaniu się warunków społeczno-gospodarczych w pierwszej poł. XIX wieku. Pierwszą na ten temat hipotezę naukowo udokumentowaną przyniosła książka W. Kuli *Kształtowanie się kapitalizmu w Polsce*⁷. Wyniki dalszych swoich badań nad tą problematyką ogłosił autor w artykule *Przemysł włókienniczy w Królestwie Polskim (1831—1865)* (KH 56, 4/5). Kwestię uwłaszczenia omówił S. Śreniowski w pracy *Uwłaszczenie chłopów w Polsce*⁸. N. Gąsiorowska przygotowała do druku materiały i źródła do dziejów walk klasowych robotników w pierwszej poł. XIX wieku⁹. Badania nad zagadnieniem burżuazji prowadził R. Kołodziejczyk, który ogłosił, pt. *Z zagadnień kształtowania się burżuazji polskiej* (KH 56, 1), fragment swej pracy zreferowanej na Sesji Historycznej Roku Mickiewiczowskiego (29 VI — 2 VII 1955)¹⁰.

Dla romantyzmu polskiego i twórczości Mickiewicza problematyką centralną są walki narodowowyzwoleńcze tego okresu, zwłaszcza — powstanie listopadowe. Polski ruch wyzwolenczy na płaszczyźnie międzynarodowej podjęły trzy prace: H. Jabłońskiego *Międzynarodowe znaczenie polskich walk narodowowyzwoleńczych XVIII i XIX w.*¹¹, publikacja przedstawiająca zagadnienie na szerokim tle historii narodów Europy, przygotowywane studium R. Gerbera *Rewolucyjny ruch rosyjski a walka wyzwolencza narodu polskiego*¹², wykorzystujące duży materiał, jaki udało się autorowi znaleźć w archiwach radzieckich (jesienią 1955)¹³, oraz praca K. Piwarskiego *Kuria rzymska a polski ruch narodowowyzwoleńczy, 1794—1863*¹⁴. Piwarski na temat przez siebie poruszony przygotowuje nadto tom źródeł i dokumentów¹⁵.

Powstanie listopadowe nie doczekało się w omawianym czasie nowej, pełnej monografii, opublikowane studia stanowią jednak znaczny krok naprzód w opracowaniu zagadnienia. Pracą najobszerniejszą jest tu W. Ros-

⁷ Warszawa 1955. PWN. ZPD

⁸ Warszawa 1955. PWN. ZPD. Zob. tegoż autora O „zarobkowaniu“ chłopów pańszczyźnianych w Królestwie Polskim w latach 40-tych i 50-tych XIX wieku. KH 56, 4/5.

⁹ Wyda Ossolineum w Bibliotece Historycznej Roku Mickiewicza, pod red. Henryka Jabłońskiego.

¹⁰ W przygotowaniu książki.

¹¹ Warszawa 1955. PWN. ZPD. Autor pod tymże tytułem ogłosił artykuł w ND 55, 7.

¹² Wyda PWN; około 10 arkuszy.

¹³ Kilka nowych dokumentów ogłosił Henryk Batoński. Zob. *Zeznania dekabrystów w śledztwie w sprawie stosunków z Polakami*. KIP 55, 1/2.

¹⁴ Warszawa 1955. PWN. ZPD

¹⁵ Wyda Ossolineum w Bibliotece Historycznej Roku Mickiewicza, pod red. Henryka Jabłońskiego.

tockiego *Władza wodzów naczelnych w powstaniu listopadowym*¹⁶. Specjalny numer PH¹⁷ przyniósł nadto studia: J. Dutkiewicza *Ewolucja lewicy w powstaniu listopadowym* i Z. Mańkowskiego *Położenie ekonomiczne mas plebejskich Warszawy w przededniu i w czasie powstania listopadowego 1830/1831 r.* W opracowaniu Dutkiewicza znajduje się też w druku tom materiałów i źródeł do dziejów powstania¹⁸. Dalsze wyniki badań nad strukturą klasową Warszawy Mańkowski podał w *Analizie klasowej plebsu Warszawy w latach 1820—31* (KH 56, 4/5).

Ideologia rozwoju społecznego tego okresu była przedmiotem zainteresowania kilku badaczy. Wyraziło się to w podstawowym artykule S. Kieniewicza *Problem rewolucji agrarnej w Polsce w okresie kształtowania się układu kapitalistycznego* oraz w pracach: J. Berghauzena *Z badań nad składem społecznym i ideologią organizacji spiskowych w Królestwie Polskim w latach 1835—1846*, K. Groniowskiego *Problem rewolucji agrarnej w ideologii obozów burżuazyjno-demokratycznego i rewolucyjno-demokratycznego w Polsce w latach 1850—1864*, J. Koberdowej *Walka czartoryszczyzny przeciwko sojuszowi polskich i rosyjskich rewolucjonistów w czasie powstania styczniowego* (wszystkie pozycje w PHM). Poza tym należy wymienić książkę pt. *Rola nurtu plebejskiego w polskich powstaniach narodowych XVIII i XIX wieku*¹⁹, pracę C. Bobińskiej *Ideologia rewolucyjnych demokratów polskich w latach sześćdziesiątych XIX wieku*²⁰ (wcześniej ukazała się w KH 55, 6) oraz popularną, ale bardzo dobrą pracę T. Łepkowskiego *Powstanie listopadowe*²¹.

W problematyce ideologii powstania listopadowego i wielkiej emigracji poważną rolę odegrała, jak wiadomo, teoretyczna myśl Joachima Lelewela. Stąd konieczność wymienienia tu i publikacji związanych z Lelewelem. Przede wszystkim jego *Wyboru pism politycznych*²² w opracowaniu W. Bortnowskiego i J. Danielewicz oraz tomu 5 *Listów emigracyjnych*²³ w opracowaniu H. Więckowskiej. Główny ciężar badań interpretacyjnych podjęła jednak N. Assorodobraj, która jako podsumowanie swych, od dawna prowadzonych, studiów nad Lelewelem przygotowuje pracę pt. *Historiozofia Lelewela i jej znaczenie dla rozwoju polskiej demokratycznej myśli społecznej*. W druku ukazał się fragment tej pracy pt. *Lelewela „historia filozoficzna“* (MF 56, 2).

¹⁶ Wrocław 1955. Ossolineum.

¹⁷ Pt. *Z epoki Mickiewicza*. Zeszyt specjalny Przeglądu Historycznego w rocznicę śmierci Adama Mickiewicza. 1855—1955. Wrocław 1956. Ossolineum.

¹⁸ Ukáže się w Bibliotece Historycznej Roku Mickiewicza, pod red. Henryka Jabłońskiego.

¹⁹ Opracowana przez Emanuela Halicza przy współpracy Mariana Żychowskiego, Zygmunta Mańkowskiego i Witolda Jakóbczyka. Warszawa 1956. MON.

²⁰ Warszawa 1956. PWN.

²¹ Warszawa 1955. Wiedza Powszechna.

²² Pod redakcją i ze wstępem Mariana Serejskiego. Warszawa 1954. „Książka i Wiedza“.

²³ Wrocław 1956. Ossolineum.

Zagadnienia teoretyczne ideologii okresu doczekały się kilku nowych studiów²⁴. B. Baczek wydał wybór materiałów pt. *Poglądy społeczno-polityczne i filozoficzne Towarzystwa Demokratycznego Polskiego*²⁵, ponadto zaś ogłosił artykuł *W sprawie dróg kształtowania się światopoglądu w polskiej demokratycznej myśli społecznej połowy XIX wieku* (MF 55, 4). T. Kroński opublikował pracę *Reakcja mesjanistyczna i katolicka w Polsce połowy XIX wieku* (MF 54, 3)²⁶, a na sesji grudniowej przedstawił studium pt. *Koncepcje filozoficzne mesjanistów polskich w połowie XIX wieku*²⁷.

Nowe spojrzenie na ideologię szlacheckich rewolucjonistów przyniosła praca J. Szackiego *O polskich rewolucjonistach szlacheckich drugiego i trzeciego dziesięciolecia XIX wieku* (MF 55, 4).

Przypadająca w r. 1955 120 rocznica powstania Gromad Ludu Polskiego domagała się przypomnienia. Zrobili to: w artykule okolicznościowym (ND 55, 9) oraz problemowym, pt. *Socjalizm utopijny Gromad Ludu Polskiego (1835—1846)* (MF 56, 1) — H. Temkin, w pracy *Lud Polski — Gromada Rewolucyjna Londyn* — W. Knapowska (KH 55, 2), w popularnej książeczce *O żołnierzach tułaczach* — M. Grad²⁸.

Rok 1955 przyniósł wreszcie pełne zadośćuczynienie pamięci Edwarda Dembowskiego, ukazało się bowiem pierwsze wydanie jego *Pism*²⁹, pod redakcją A. Śladkowskiej i M. Żmigrodzkiej, a także studium Śladkowskiej *Poglądy społeczno-polityczne i filozoficzne Edwarda Dembowskiego*³⁰. W druku znalazła się rozprawa Żmigrodzkiej *Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna*³¹.

Co zrobili historycy dla poznania działalności politycznej samego Mickiewicza? Niestety, niewiele tu jest do odnotowania. Pozycję najważniejszą stanowi S. Kieniewicz *Legion Mickiewicza, 1848—1849*³² oraz popularna książka

²⁴ Poważnie zaawansowane są prace tomu 3 *Z dziejów polskiej myśli filozoficznej i społecznej*, pod red. Niny Assorodobraj, Bronisława Baczeko, Leszka Kołakowskiego i Bogdana Suchockiego. Wydaje „Książka i Wiedza”. [Zob. uwagę od Komitetu Red. w tomie 1].

²⁵ Warszawa 1955. „Książka i Wiedza”.

²⁶ Zob. J. Rużyło-Pawłowska, „*Reakcja mesjanistyczna i katolicka w Polsce poł. XIX w.*” Dyskusja na temat artykułu prof. Tadeusza Krońskiego. PL 55, 1.

²⁷ Tu warto odnotować ukazanie się *Bibliografii filozofii polskiej*. (1750—1830). Opracowana z inicjatywy i pod kierunkiem Komitetu Redakcyjnego Biblioteki Klasyków Filozofii, w oparciu o materiały zebrane przez Adama Bara. Warszawa 1955.

²⁸ Dzieje Gromady Grudziąż. 1835—1846. Warszawa 1954. Wiedza Powszechna.

²⁹ T. 1—5. Warszawa 1955. PWN. Biblioteka Klasyków Filozofii.

³⁰ Warszawa 1955. „Książka i Wiedza”. Zob. nadto: B. Zakrzewski, „*Symeon*”. Dembowszciana. IV. PZ 56. 1/2. — W. Tatarkiewicz, *Wiadomości źródłowe o Edwardzie Dembowskim*. MF 55, 4.

³¹ Już się ukazała. Warszawa 1957. PIW.

³² Warszawa 1955. PWN. ZPD

żeczka tegoż autora *Adam Mickiewicz jako polityk*³³. Należy szczególnie założyć, że nie doczekała się żadnego opracowania ani *Trybuna Ludów*³⁴, ani okres publicystyki Pielgrzyma Polskiego. Jaskółkami, które nie czynią jeszcze wiosny, są na tym polu: artykuł Kieniewicza *Echa „Trybuny Ludów“ we Włoszech* (KH 56, 4/5) i tom z artykułami Mickiewicza z *Trybuny*³⁵. Stosunkowo dużo uwagi poświęcono natomiast działalności Mickiewicza w czasie wojny krymskiej. Ale zarówno praca H. Batowskiego *Mickiewicz misja naukowo-literacka w r. 1855*, jak i J. Reychmana *Działalność Mickiewicza w czasie wojny krymskiej* nie zostały dotychczas opublikowane. Ukazała się tylko rzecz W. Knapowskiej *Mickiewicz w latach 1853/1855 w świetle dokumentów emigracyjnych* (KH 55, 6), ciekawa dlatego, że omawia zagadnienie nie od strony przekazów Hotelu Lambert, jak to się dotychczas najczęściej robiło.

W okresie tu referowanym historycy pracowali nad przygotowaniem do druku 2 tomu podręcznika uniwersyteckiego historii Polski. Rezultaty badań mickiewiczowskich stanowią poważny wkład do tego tomu.

2

W chwili rozpoczęcia prac związanych z Rokiem Mickiewiczowskim historycy literatury byli pod wieloma względami w położeniu gorszym niż historycy. Nie podejmując tu szerszego wyjaśnienia sytuacji, trzeba przypomnieć, że dyskusja nad podręcznikami szkolnymi, trwająca właśnie na przełomie r. 1954/1955, skupiła się głównie wokół problematyki romantyzmu, którego ujęcie budziło wiele zastrzeżeń.

Koncepcja polskiego romantyzmu jeszcze przez dużą część r. 1955 znajdowała się w ogniu polemik. Podzwonne do dyskusji nad podręcznikami szkolnymi stanowił artykuł M. Mirskiego *O spornych problemach polskiego romantyzmu* (ND 55, 8), który jak w zwierciadle odbijał istniejący spłot nieporozumień. Miał on tę dobrą stronę, że sprowokował odpowiedź K. Wyki³⁶, który podsumował całość dyskusji, włączając już w swoją argumentację także wyniki Sesji Historycznej Roku Mickiewiczowskiego z 29 VI — 2 VII 1955.

Dla historycznoliterackich badań nad pierwszą poł. XIX w. zagadnieniem podstawowym było właściwe rozumienie realizmu romantycznego. U progu Roku Mickiewiczowskiego domagało się ono wyjaśnienia³⁷. Propozycje K. Wyki, M. Żmigrodzkiej, K. Budzyka i A. Ważyka naświetlały różne strony tego

³³ Warszawa 1955. Wiedza Powszechna.

³⁴ Ossolineum przygotowuje w Bibliotece Historycznej Roku Mickiewicza fototypiczne wydanie kompletu numerów *Trybuny Ludów*, pod red. Stefana Kieniewicza.

³⁵ A. Mickiewicz, *„Trybuna Ludów“*. Warszawa 1956. „Czytelnik“.

³⁶ K. Wyka, *Sprawy bezsporne i sporne polskiego romantyzmu*. ND 55, 10. Na artykuł Mirskiego odpowiedział także B. Baczkó, *Czy rewolucyjny demokratyzm jest związany z religijnością*. MF 55, 5/6.

³⁷ A. Witkowska, *Dyskusja nad problemem realizmu romantycznego*. PL 55, 2.

problemu, ale nie przyniosły jeszcze jego naukowego rozwiązania. Co więcej, po niemal dwuletnich dalszych badaniach „realizm romantyczny“ wciąż jest splotem coraz to nowych problemów dyskusyjnych. Wydaje się jednak, że dzięki pracom N. Assorodobraj i B. Baczki, wyjaśniającym rolę historyzmu w przełomie romantycznym i w jego treści ideologicznej, dzięki prowadzonym pod kierunkiem J. Krzyżanowskiego studiom o ludowości, a także i dzięki referatowi M. Żurowskiego *Z problemów romantyzmu zachodnioeuropejskiego*³⁸. Rok Mickiewiczowski przyniósł wyniki uniemożliwiające powrót do dawnych uproszczeń.

Jakimi więc publikacjami wzbogacili historycy literatury wiedzę o Mickiewiczu jako twórcy i człowieku? Zaznaczając odrębnie wydarzenie największe, tzn. ukończenie tzw. Wydania Narodowego³⁹ i opublikowanie tzw. Wydania Jubileuszowego⁴⁰ *Dzieł Mickiewicza*, resztę dorobku historycznoliterackiego podajemy już w formie rejestru ściśle bibliograficznego, zachowując przy tym pewien układ rzeczowy.

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE⁴¹

A. WOKÓŁ TWÓRCZOŚCI MICKIEWICZA a. Problematyka 1. Z. Skwarczyński: „Poprzednicy filomatów. PL 56, 1. 2. A. Witkowska: „Pod strzałami gromu“ [analiza ideologii „Żeglarsza“]. PLM. 3. M. Żmigrodzka: „Ballady i romanse“ wobec tradycji niemieckowiczowskiej. PLM. 4. M. Żmigrodzka: Poezja i folklor. ŻL 56, 26—27. 5. W. Borowy: O „Ucieczce“ Mickiewicza. PLM. 6. Z. Szmydtowa: Problem „Grążyny“. PA 55, 4. 7. Z. Szmydtowa: Ludowość „Grążyny“. PL 56, 2. 8. Z. Libera: „Dziady“ wileńsko-kołowieńskie. PA 55, 5.	9. M. Janion: O genezie „Konrada Wallenroda“. PLM. 10. J. Kott: „Czemu to o tym pisać nie chcecie, Panowie“ [rec. z wystawienia „Dziadów“]. PK 55, 49. 11. S. Pigoń: O kompozycji fragmentu I cz. „Dziadów“. PLM. 12. S. Pigoń: Pierwszy zawiązek III części „Dziadów“. NP 56, 2/3. 13. S. Sandler: „Reduta Ordony“ w życiu i poezji. Warszawa 1956. „Czytelnik“. 14. Z. Stefanowska: Katechizm pielgrzymstwa polskiego. Warszawa 1955. PIW. ZPD 15. Z. Stefanowska: „Była wolność z porządkiem“ [analiza ideologii „Ksiąg pielgrzymstwa“]. PLM. 16. K. Wyka: O formie prawdziwej „Pana Tadeusza“. Warszawa 1955. PIW. ZPD

³⁸ Zob. M. Żurowski, *Mickiewicz i romantyzm zachodnioeuropejski*. NP 56, 2/3. Jest to tekst w stosunku do referatu nieco zmieniony.

³⁹ T. 1—16. Warszawa 1948—1955. Komitet Redakcyjny pod przewodnictwem Leona Płoszewskiego. „Czytelnik“.

⁴⁰ T. 1—16. Warszawa 1955. Komitet Redakcyjny pod przewodnictwem Juliana Krzyżanowskiego. „Czytelnik“.

⁴¹ Sporządzone przez Redakcję na podstawie materiału dostarczonego przez autorkę.

17. K. Wyka: O komedii w „Panu Tadeuszu“. TW 55, 11.
 18. K. Wyka: Pierwiastki powieściowe „Pana Tadeusza“. PLM.
 19. K. Wyka: Poezja i prawda w „Panu Tadeuszu“. NP 56, 2/3.
 20. S. Breyer: Spór Hołeszków z Soplicami. Studium z dziedziny problematyki prawnej „Pana Tadeusza“. Warszawa 1955. Wydawnictwo Prawnicze.
 21. Z. Libera: O bohaterze w „Panu Tadeuszu“. PA 55, 2.
 22. M. Wachowski: O rolnictwie w „Panu Tadeuszu“. PLM.
 23. B. Hryniewiecki: Adam Mickiewicz a flora Litwy. Warszawa 1956. Ludowa Spółdzielnia Wyd.
 24. J. Krzyżanowski: Literatura ludowa w prelekcjach paryskich. PLM.
 25. M. Jakóbiec: Literatura rosyjska w wykładach paryskich Mickiewicza. KIP 56, 1.
 26. H. Batowski: Mickiewicz jako badacz Słowiańszczyzny. Wrocław 1956. Ossolineum. ZPD
 27. J. Kleiner: Z Mickiewiczowskich drobiazgów. Król Bobo i królowna Lala. PL 55, 4.
 28. J. Kleiner: Rekonstrukcja dłuższego ciągu „Konfederatów barskich“. PLM.
 29. J. Krzyżanowski: O ludowości u Mickiewicza. NP 56, 2/3.
 30. Ludowość w twórczości Mickiewicza. Pod red. Juliana Krzyżanowskiego. W druku. PIW; około 20 arkuszy.
 31. T. Sinko: Adam Mickiewicz i antyk. W druku. Ossolineum; około 30 arkuszy.
 32. M. Żmigrodzka: Problematyka estetyczna w twórczości Mickiewicza. MF 56, 4.
 33. A. Zajązkowski: Orient jako źródło inspiracji w literaturze romantycznej doby mickiewiczowskiej. Warszawa 1955. PIW. ZPD
 34. J. Reychman: Zainteresowania orientalistyczne w środowisku mickiewiczowskim w Wilnie i Petersburgu. Ref. wygłoszony na sesji w grudniu 1955.
- b. Warsztat artysty
1. M. Dłuska: O wersyfikacji Mickiewicza. Próba syntezy. Warszawa 1955. PIW. ZPD
 2. M. Dłuska: Józef Elsner o sylabotoniźmie i o heksametrach Mickiewicza. PL 56, 1.
 3. M. Dłuska: O wersyfikacji Mickiewicza. Część druga. PL 56, 2.
 4. M. R. Mayenowa: Mickiewicz a tradycje stylistyczne. PLM.
 5. O języku Adama Mickiewicza. Praca zbiorowa (H. Cieślakowa, K. Górski, S. Hrabec, Z. Klemensiewicz, H. Misz, F. Peplowski, T. Skubalanka, H. Turska, S. Urbańczyk). W druku. Ossolineum; około 30 arkuszy.
 6. A. Siudut: Bibliografia artykułów dotyczących języka Mickiewicza drukowanych w „Języku Polskim“ t. I—XXXIV. JP 55, 5.
 7. [Zbiór prac o języku Mickiewicza]. JP 55, 5.
 8. Słownik poezji i prozy Mickiewicza. Zeszyt I (A). W druku. Ossolineum.
 9. K. Górski: Słownik Mickiewiczowski. NK 55, 12.
 10. K. Górski: O słowniku Mickiewiczowskim. TW 55, 11.
 11. S. Hrabec: O „Słowniku języka Adama Mickiewicza“. PA 55, 6.
 12. Z. Szmydtowa: Mickiewicz jako tłumacz literatur zachodnioeuropejskich. Warszawa 1955. PIW. ZPD
 13. H. Zbiński: Mickiewiczowskie przekłady drobnych utworów Byrona i Moore'a. PZ 56, 1/2.

14. Z. Dokurno: O Mickiewiczowskich przekładach z Byrona. PLM.
- B. SPRAWY BIOGRAFII
1. L. Podhorski-Okołów: „Fuga salutem petere...” Próba właściwej interpretacji dwóch listów Mickiewicza [z r. 1824]. PL 55, 1.
 2. Młodość Adama Mickiewicza, kalendarium w oprac. Marii Derwałowicz, Kseni Kostenicz i Zofii Makowieckiej, pod red. Stanisława Pignonia. W druku. PIW; około 30 arkuszy.
 3. S. Fiszman: Nieznane autografy Adama Mickiewicza. KIP 54, 2.
 4. S. Fiszman: Nieznane dokumenty urzędowe dotyczące pobytu Adama Mickiewicza w Rosji. KIP 55, 3.
 5. S. Fiszman: Adam Mickiewicz w korespondencji i dzienniku Aleksandra Turgieniewa. PLM.
 6. S. Fiszman: Poszukiwanie rękopisów i materiałów Mickiewiczowskich w archiwach radzieckich. PL 56, 1.
 7. S. Fiszman: Z problematyki pobytu Adama Mickiewicza w Rosji. Warszawa 1956. PIW. W wersji krótszej w KIP 56, 1.
 8. Adam Mickiewicz w latach 1824—1829. Tom źródeł w oprac. Samuela Fiszmana. W druku. Ossolineum; około 20 arkuszy.
 9. H. Wolpe: Mickiewicz a dekabryści. PA 55, 6.
 10. S. Łanda: Mickiewicz i tajny Związek Przyjaciół. KIP 56, 1.
 11. M. Witkowski: Dookoła zagadki stęblowskiej. PLM.
 12. J. Pertek: Bałtycka podróż Mickiewicza. PZ 56, 1/2.
 13. M. Witkowski: Z pobytu Mickiewicza w Berlinie. PZ 56, 1/2.
 14. J. Z. Jakubowski: Mickiewicz w Weimarze. PA 55, 6.
 15. O. Feyl: Nieznany list Adama Mickiewicza z 1829 r. do Otylii v. Goethe. PZ 55, 7/8.
 16. T. Strumiłło, M. Witkowski: Mickiewicz — Szymanowska — Otylia v. Goethe. PZ 56, 1/2.
 17. Ł. M. Wiengierow: O pobycie Władysława Mickiewicza na Ukrainie. KIP 56, 1.
 18. J. Maślanka: Nieznany rękopis córki Adama Mickiewicza. PLM.
- C. KULT POETY I RECEPCJA JEGO DZIEŁ
- a. W kraju
1. Kraków Mickiewiczowi. Praca zbiorowa pod red. Danuty Reederowej. Kraków 1956. Wyd. Literackie.
 2. J. Rudnicka: Adam Mickiewicz pod rządami Paskiewicza. PL 56, 1.
 3. J. Bekker: Mickiewicz i carska cenzura. KIP 56, 1.
 4. A. Kłosowska: Autor — publiczność — cenzura. NP 56, 2/3.
 5. J. Mayer: „Modlitwa pielgrzyma“ i „Litania pielgrzymka“. Nieznane druki Mickiewiczowskie w Bibliotece Śląskiej. PLM.
 6. W. Szczygieł: Mickiewicz i młodzież rewolucyjna 1846 r. PA 55, 6.
 7. M. Suchocki: Adam Mickiewicz a kształtowanie się polskiej wspólnoty narodowej na Ziemiach Zachodnich. PZ 56, 1/2.
 8. J. Kraszewski: Czym był Mickiewicz dla Śląska w okresie walk o wyzwolenie społeczne i narodowe. Stalinogród 1954. „Śląsk“.
 9. T. Sivert: Mickiewicz na scenie. Warszawa 1957. PIW. ZPD
- b. Za granicą
1. R. Jagoditsch: Adam Mickiewicz w języku niemieckim. Przegląd

- historyczno-bibliograficzny. NP 55, 4.
2. K. Krejczy: Adam Mickiewicz i walka narodowowyzwoleńcza ludu czeskiego. PL 56, 1.
 3. J. Magnuszewski: Mickiewicz wśród Słowaków. Bibliografię słowackich Mickiewiczianów opracował Josef Bánsky. Wrocław 1956. Ossolineum. ZPD
 4. F. Kupfer, S. Strelcyn: Mickiewicz w przekładach hebrajskich. Wyd. 1. Wrocław 1955. Ossolineum. ZPD
 5. [Pełna bibliografia czeskich przekładów utworów Mickiewicza]. Wstęp Stefana Wierczyńskiego. W druku. Ossolineum.
 6. O. F. Babler: Adama Mickiewicza „Zdania i uwagi“ w literaturze czeskiej. PL 56, 1.
 7. H. Batowski: Morlach w Wenecji. (Przyczynek do zagadnienia: Mickiewicz i Puszkina). KIP 56, 1.
 8. B. Galster: Pierwsze odgłosy „Konrada Wallenroda“ w czasopiśmiennictwie rosyjskim. KIP 56, 1.
 9. B. Galster: Twórczość Rylejewa a literatura polska. KIP 56, 1.
 10. Z. Barański: W kręgu Mickiewicza (W. G. Korolenko). KIP 56, 1.
 11. J. Reychman: Pobyt Mickiewicza w Turcji w r. 1855. PO 55, 3.
 12. B. Majewska: Pierwszy orientalny przekład sonetu Mickiewicza. PO 56, 1.
 13. Pamiętnik Słowiański. T. 5 (numer mickiewiczowski). Zawiera m. in. bibliografię bułgarskich przekładów utworów Mickiewicza oraz pracę Jana Petra o lużyckich przekładach poezji Mickiewicza.
 14. [Tom 23 referatów wygłoszonych przez badaczy zagranicznych podczas sesji w kwietniu 1956]. Wyd. Ossolineum.
- D. UJĘCIA SYNTETYZUJĄCE
1. S. Żółkiewski: Adam Mickiewicz. ND 55, 1.
 2. S. Żółkiewski: Mickiewicz — patriota i trybun ludów. PA 55, 2.
 3. K. Wyka: O trwałych wartościach dorobku Mickiewicza. PA 55, 6.
 4. J. Chałasiński: Poeta i naród. NP 56, 2/3.
 5. W. Kubacki: Adam Mickiewicz — człowiek i dzieło. NP 56, 2/3.
 6. K. Backvis: O Mickiewiczu. PL 56, 2.
- E. EDYTORSTWO
1. K. Górski: Zagadnienie emendacji tekstów Mickiewicza. PL 54, 3.
 2. K. Górski: Staropolszczyzna w języku Adama Mickiewicza. PL 55, 1.
 3. K. Górski: Pisownia autoryzowanych wydań dzieł Mickiewicza do 1829 r. jako wskaźnik tekstologiczny. Ukaże się w tomie zbiorowym pt. „O języku Mickiewicza“.
 4. L. Płoszewski: O wydaniu Narodowym „Dzieł“ Mickiewicza. PL 56, 2.
 5. J. Krzyżanowski: Na marginesie Jubileuszowego Wydania „Dzieł“ Mickiewicza. PL 56, 2.
 6. J. Krzyżanowski: Nowe wydanie „Listów“ Adama Mickiewicza. NP 55, 1.

F. RÓŻNE⁴²

1. Mickiewicz. Siedem odczytów [autorzy: J. Krzyżanowski, Z. Libera, S. Pigoń, J. Przyboś, H. Wolpe, S. Żółkiewski]. Warszawa 1956. „Czytelnik“.
2. L. Podhorski-Okołów: *Realia Mickiewiczowskie*. II. Wpadam do Soplicowa. Warszawa 1955. PIW.
3. *Miscellanea z okresu romantyzmu*. Pod redakcją Stanisława Pigionia. Wrocław 1956. *Archiwum Literackie*. T. 1.

SKRÓTY TYTUŁÓW CZASOPISM I SERII WYDAWNICZYCH

- ZPD — Z prac dyskusyjnych Komisji Naukowej Obchodu Roku Mickiewiczowskiego PAN
- JP — Język Polski
- KH — Kwartalnik Historyczny
- KIP — Kwartalnik Instytutu Polsko-Radzieckiego
- KN — Kwartalnik Neofilologiczny
- MAT — Materiały do Studiów i Dyskusji z zakresu teorii i historii sztuki
- MF — Myśl Filozoficzna
- ND — Nowe Drogi
- NK — Nowa Kultura
- NP — Nauka Polska
- PA — Polonistyka
- PK — Przegląd Kulturalny
- PL — Pamiętnik Literacki
- PLM — Pamiętnik Literacki, Zeszyt Mickiewiczowski
- PO — Przegląd Orientalistyczny
- PZ — Przegląd Zachodni
- TW — Twórczość
- ŻL — Życie Literackie

Sposób wskazywania miejsca w czasopiśmie:
np. PL 56, 1 = Pamiętnik Literacki, 1956, z. 1.

Złożone w PL 15 lipca 1956,
uzupełnione 15 października 1956.

Jadwiga Rużyło-Pawłowska

⁴² Nie podaje się tu pozycji z zakresu historii sztuki. Trzeba jednak wskazać nr 1/2 *Sztuki i Krytyki* (1956), zawierający studia przygotowane na sesję historyków sztuki (5—7 XI 1955).